

# GTs historiska böcker, del 3

s. 1 1–2 Samuelsboken

s. 2 1–2 Kungaboken

s. 5 1–2 Krönikeboken

## Första och Andra Samuelsboken

### Framgångar och motgångar

I den hebreiska Bibeln utgör **SAMUELSBÖCKERNA** tillsammans med Kungaböckerna ett enhetligt historieverk. Samuel är tillsammans med de första kungarna Saul och David huvudpersoner. David är den mest framträdande av de tre (1 Sam. 16–2 Sam. 24).

#### Samuel

Samuel var den siste domaren i Israel, men han var också profet och präst. Han räknas i Skriften som den förste i raden av Israels många profeter.

Samuel är också den som får upprätta monarkin i Israel. Då Israel led under grannfolket filistéernas ständiga attacker önskade de sig en samlade ledare, en kung, för att kunna bekämpa dem. Men i grunden handlade detta om ett avfall från Herren, Israels rätte kung (1 Sam. 8).

#### Saul

Gud lät folket få sin eftertraktade monarki och på Guds befallning smorde Samuel Saul till kung, för att han skulle regera i linje med Guds vilja, å Guds vägnar. Hans tid som kung (1050–1010 f.Kr.) började bra. Men i samband med att han vek av från Herren vände det. Han hade en benägenhet att gå sin egen väg, utan Gud. Framgångarna uteblev och han blev förkastad av Herren som kung. En ond ande tog Guds Andes plats i honom. Han sinne förmörkades alltmer och till sist tog han sitt eget liv.

#### David

När det visat sig att Saul avfallit från Herren utsåg Gud en ny kung, Isais yngste son David. David övervann Goliat och blev en omtalad hjälte. En tid fick han spela harpa vid Sauls hov för att lugna hans instabila humör. Men då Davids popularitet växte blev Saul avundsjuk och kände sig hotad. Han drev David på flykt och jagade honom i ett tiotal år (1 Sam. 19–31).

Då Saul hade dött kröntes David till kung i Hebron (1010 – 970 f.Kr.). Till en början erkändes han som kung endast av Juda, men efter sju år i hela Israel.

De första tjugo åren av Davids regeringstid kännetecknades av stor framgång. Han lyckades ena folket, erövrade Jerusalem och gjorde den taktiskt nog till rikets huvudstad. Jerusalem hade ett militärstrategiskt läge och hade tidigare inte tillhört någon av stammarna och upplevdes därför som neutral. David skördade också storslagna framgångar i kriget med grannfolken – Israel blev en stormakt.

I 2 Sam. 7:11ff kan vi läsa om hur Gud genom profeten Natan sluter ett förbund med David och lovar att befästa hans kungatron för evigt. Detta är det s.k. Davidsförbundet (jfr. förbunden med Noa, Abraham och Mose). Från denna tid förväntade man sig att Messias skulle komma från Davids släkt. I och med Jesus uppfylldes löftet (Apg. 2:29ff, 15:15ff; Rom. 1:3 m.fl.).

David hade sedan unga år och genom många prövningar lärt sig att räkna med Gud och låta sig ledas av honom. Men med all framgång följde ett komfortabelt liv – och nya faror. När David stod på höjden av sin karriär brast hans andliga vakthållning och han bröt mot både femte och sjätte budet. Han frestades till att ta Bat-Seba till sin hustru och såg till att hennes man Uria miste livet (2 Sam. 11–12). När livet är lyckosamt är det som lättast att fastna i frestarens snaror! Gud ogillade vad David gjort och profeten Natan lät honom förstå det. David kom i djup samvetsnöd och erkände utan omsvep. Se Ps. 51 (jfr Ps. 32). Han fick lära känna sin egen synd men också Guds nåd och barmhärtighet.

De sista tjugo åren av hans tid på tronen präglades i hög grad av problem och motgångar, uppror och missnöje. David dog efter fyrtio år på tronen, cirka 70 år gammal.

# Första och Andra Kungaboken

## Avfall och undergång

**KUNGABÖCKERNA** omfattar en tidsrymd av ungefär 400 år, från kung Davids död 970 f.Kr. till Sydrikets undergång 586 f.Kr. Böckernas författare är inte namngiven. Men det har varit en gudfruktig man, som velat skildra skälen till den stora katastrof som inträffat med folket. Han har funnit orsaken i folkets förhållande till Herren. Avfallet från Herren, först hos kungarna och sedan hos folket, ledde till undergången.

### Böckerna kan delas in i tre perioder

- Salomos regering, 970–932 f.Kr. (1 Kung. 1–11).
- Det delade rikets historia fram till Nordrikets fall, 722 f.Kr. (1 Kung. 12 – 2 Kung. 17).
- Sydrikets fortsatta historia till dess fall, 586 f.Kr. (2 Kung. 18–25).

### Salomos tid

Salomo befäste det mäktiga rike han tagit över efter sin far. Han var vida känd för sin rikedom och sin vishet och det var han som lät bygga det betydelsefulla templet. I huvudsak var hans tid på tronen präglad av fred och stabilitet. Mot slutet av hans regering vände det dock. Dels avföll han från Herren, dels växte det fram ett missnöje underifrån p.g.a. de tunga ekonomiska bördor han lagt på folket för att få råd med sina byggnadsprojekt och sitt luxuösa liv.

### Riket delas

Då Salomo dött, delades riket. När det visade sig att hans son Rehabeam ämnade förvärra skattetrycket, samlades de tio nordliga stammarna kring en egen kung, Jerobeam, och tudelningen av riket var ett faktum – Israels rike i norr och Juda rike i söder.

Kungaböckerna berättar de båda rikenas historia parallellt och om vartannat, och det kan vara svårt att hålla isär dem. Under de 200 år då båda rikena existerar lever de först i öppen fiendskap, senare i fredlig samexistens och tidvis t.o.m. i direkt allians.

### Nordrikets historia

Israels rikets historia skildras mest utförligt. Det sjönk djupare i sitt avfall än Juda. Jerobeam bröt direkt med kulten vid templet i Jerusalem och upprättade i stället religiösa centra i Dan och Betel. Snart tilläts den feniciska naturreligionen med dyrkan av Baal och Astarte tränga undan tillbedjan av Israels Gud.

Sedan följer en invecklad 200-årig historia, under vilken sju olika dynastier och 19 kungar avlöser varandra – alla med det gemensamt att de inte följde Herren. Detta trots att Herren sände flera profeter till Nordriket (Elia, Elisa, Hosea, Amos, Joel, Obadja och Jona). Men deras varningar nonchalerades och Assyrien fick verkställa Guds dom. Riket föll och folket deporterades till Assyrien för att aldrig vända tillbaka. De tio stammarna försvann ur historien.

## **Sydrikets historia**

Juda rikets historia är mindre komplicerad. Under 400 år satt Davids ätt vid makten och totalt hade riket inte mer än 20 regenter. Även i Sydriket trängde avgudadyrkan in, men i Juda avlöstes de dåliga kungarna av flera regenter som försökte få folket att vända åter till Herren. Två goda kungar utmärkte sig särskilt – Hiskia och Josia. Men deras försök till reformation gick aldrig på djupet hos folket, och folket vände sig med tiden alltmer från Herren och drabbades till sist av hans dom. Juda besegrades av Babylonien och den babyloniska fångenskapen tog vid. I tre omgångar fördes merparten av folket bort (606, 597 och 586 f.Kr.). Jerusalems murar bröts ner och templet förstördes.

De profeter som verkade i Juda var Jesaja, Mika, Nahum, Sefanja, Jeremia, Habakuk och Hesekiel.

## **Eftertanke**

Vid läsningen av Kungaböckerna når oss en varning, ett väckelserop om att inte vända Herren ryggen och ha andra gudar vid sidan av honom.

# Första och Andra Krönikeboken

## Håll fast vid Guds löfte

**KRÖNIKEBÖCKERNA** präglas av att de står sist i den hebreiska Bibeln. Detta verks första del greppar i släkttavlan form hela historien från Adam till dem som lever i Juda Rike ungefär år 400 f. Kr. Budskapet i en svår identitetskris är: Kom ihåg att ni hör hemma i Guds utvalda folk och är arvtagare till de löften era fäder fått!

### Innehåll

Bokverkets andra del handlar om hur de två bärande institutionerna i folkets liv byggs upp: Davids kungadöme med dess messianska undertoner (1 Krön. 17:4–14) och Jerusalems tempel, som har löfte med sig om förlåtelse och bönhörelse (2 Krön. 7:12–22), och som Salomo får bygga.

Vi får intressanta inblickar i Davids stora engagemang för tempelbygge och gudstjänst samt en ovanligt rik bild av gudstjänstens höghet och skönhet.

Den tredje delen handlar om vikten av att hålla sig till Guds Ord och löfte i tillit och lydnad.

Ingen levande gemenskap kan fungera utan ömsesidighet. Gud sänder sina profeter för att påminna folket om vad förbundet med honom ger och kräver. De uppenbarar hans vilja i konkreta situationer och kallar folket tillbaka till Gud när de tagit livet i egna händer.

Kring templet ska de samlas för att tillbe och lovsjunga hela tillvarons Herre – han som också är historiens Gud. När de hjälplösa inför övermäktiga fiender ber: *Vi för-mår ingenting mot denna stora skara ... till dig är våra ögon vända...* får de höra: *Frukta inte ... striden är inte er utan Guds* (2 Krön. 20:12–14). Den ogudaktige kung Manasse fick uppleva att omvändelsens väg tillbaka inte var stängd. Han blev mottagen och återupprättad. Uppriktig bön som griper tag i Guds löften lämnas aldrig ohörd.

Budskap En liten judisk folkspillra kämpar kring år 400 f. Kr. för sin existens i en orolig värld. Under stora svårigheter har de byggt upp ett enkelt tempel och fått landet i brukbart skick. De är till sin sorg lydfolk under främmande makt. De ska veta att de trots historiens omvälvningar är Guds utvalda folk. Förbundet med honom vilar på hans godhet och oföränderliga vilja, ... hans nåd varar i evighet (1 Krön. 16:21). Exilen i Babel, som var en fullmogen frukt av generationers avfall, ligger nu bakom och Gud ger av nåd en ny början under enklare förtecken. De ska inte jämföra med fornstora dar utan söka Gud (2 Krön. 11:16), ödmjuka sig (2 Krön. 12:6) och tjäna honom med hängivet hjärta (1 Krön. 29:9). De äger Guds nåd och löfte och får i svårigheten hålla fast vid det faktum att med oss är en som är större (2 Krön. 32:7). De får inte heller tappa bort den glada förväntan på att Gud kan ingripa och oväntat röja väg (2 Krön. 29:36).

Vi, som lever i en kultur där kristendomen tycks vara på reträtt, behöver inte tappa modet när institutioner rasar samman och förändringar sker. Vår uppgift är att fästa blicken på Kristus och vara honom trogna. Hans Ord gäller, hans löften håller och hans kärlek ska bära oss hela vägen. Håller vi oss bara till honom i tro och kärlek ska vi finna öppningar och bli vittnen om hans verklighet och tecken till hopp i en förvirrad och omvälvande tid.